

Denna rapport är en sammanställning grundad på Utrikesdepartementets bedömningar. Rapporten gör inte anspråk på att ge en fullständig bild av läget för de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer i landet. Information bör också sökas från andra källor.

Storbritannien – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situationen per den 30 juni 2018

I. SAMMANFATTNING

Storbritannien är en parlamentarisk demokrati där respekten för mänskliga rättigheter och rättsstatens institutioner är väl etablerad. Storbritannien rankas generellt högt i internationella undersökningar om rättsstatens principer, uppfattad korruption samt medborgerliga och politiska rättigheter. Ett oberoende och professionellt rättssystem, lättillgänglig offentlig information och ett omfattande ombudsmannaväsende innebär att befolkningen har stora möjligheter att åtnjuta de mänskliga rättigheterna. Mötes- och föreningsfrihet råder.

Landet uppnår i huvudsak god genomsnittlig levnadsstandard och arbetslösheten är låg. Det offentliga hälsovårdssystemet erbjuder fri sjukvård till alla legalt bosatta i Storbritannien. Mödra- och barnadödligheten är låg. Utbildning är obligatorisk och kostnadsfri för barn mellan 5–16 år.

Det finns lagar som förbjuder diskriminering på grund av etnicitet, kön, funktionsnedsättning samt sexuell läggning och könsidentitet. Samkönade äktenskap är lagliga även om religiösa organisationer fortfarande har rätt att neka att viga samkönade par.

Andelen kvinnor i politiken ökar stadigt och når sedan valet 2017 den högsta nivån någonsin. Kvotering är lagligt för att öka den kvinnliga representationen i politiken. Det finns lagstiftning mot våldtäkt och sexuella trakasserier samt mot fysisk och psykisk misshandel i hemmet.

Det förekommer tidvis rapporter om brister inom vissa områden. Storbritannien har exempelvis kritiserats för att antiterrorismlagstiftningen är för strikt och leder till begränsningar i mötes-, förenings- samt pressfriheten. Kritik har även riktats mot effekterna av de senaste årens åtstramningspolitik som bland annat inneburit begränsad fri rättslig hjälp för låginkomsttagare, minskade socialbidrag och ökad barnfattigdom. Storbritannien har även kritiserats för att situationen för personer med funktionsnedsättning försämrats samt för att det inte finns en minimigräns för hur länge myndigheterna får kvarhålla migranter utan ett asylbeslut.

Människorättsorganisationer har vidare uttryckt oro över att Storbritanniens utträde ur EU kan komma att försvaga skyddet för de mänskliga rättigheterna i landet då EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna inte längre kommer vara del av brittisk lagstiftning.

II. RÄTTSSTATENS PRINCIPER

Storbritannien rankas generellt högt i internationella undersökningar om rättsstatens principer och upplevd korruption. Ett oberoende och professionellt rättssystem, lättillgänglig offentlig information och ett omfattande ombudsmannaväsende innebär att befolkningen har stora möjligheter att åtnjuta de mänskliga rättigheterna.

Högsta domstolen är den högsta rättsliga instansen i Storbritannien och har ansvar för hela det Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland. Den är enligt lag skild från de nationella domstolarna i England, Wales, Skottland och Nordirland.

Storbritannien har konstant förbättrat sitt resultat i *Transparency Internationals* index över upplevd korruption de senaste fem åren och placerade sig 2017 på en delad åttonde plats av 180 undersökta länder, med värde 82/100.

Storbritannien blev 2017–2018 rankat som åttonde bästa stat i *World Justice Projects Open Government Index*, som bland annat är en bedömning av medborgares rätt till information, deltagande i det civila samhället samt möjligheten till ansvarsutkrävande och klagomål. *World*

Justice Projects Rule of Law Index 2017–2018 rankar Storbritannien på plats elva av 113, med värde 0,81.

Skyddet för de mänskliga rättigheterna i Storbritannien regleras av lagen *Human Rights Act* från 1998 vilken inkorporerar Europakonventionen i brittisk lagstiftning. *Human Rights Act* innebär i praktiken att en person ges möjlighet ta sitt ärende och kränkning av Europakonventionen till en brittisk domstol istället för till Europadomstolen.

Antagandet av lagstiftningen inför EU-utträdet (*Withdrawal Bill*) i juni 2018 innebär att Europeiska unionens stadga om grundläggande rättigheter inte kommer vara del av brittisk lagstiftning vid ett EU-utträde. Människorättsorganisationer har uttryckt oro över att detta kan komma att försvaga skyddet för de mänskliga rättigheterna i Storbritannien. Regeringen har garanterat att alla rättigheter som i nuläget skyddas genom EU-stadgan fortsatt kommer att ha starkt skydd genom inhemsk brittisk lagstiftning.

Det kommande EU-utträdet har vidare aktualiserat frågan om EU-migranternas rättigheter i Storbritannien. Människorättsorganisationer har betonat att särskilt sårbara grupper, såsom barn, måste få sina rättigheter garanterade även om vårdnadshavare inte tillser detta själva.

Rättssäkerhet

Brittiska medborgare har rätt till samma tillgång till rättsväsendet oavsett kön, sexuell läggning, etnisk eller religiös bakgrund. Storbritanniens rättssystem är uppbyggt av familjemålsdomstolar, brottmålsdomstolar och allmänna domstolar. De allra flesta brottmål i England och Wales hanteras i Magistrates Court - den lägsta typen av domstol - om de inte tas vidare till de högre instanserna Crown Court eller High Court. Ärenden som inte är av straffrättslig natur kan avgöras av Council Courts, vilket är en form av lokala domstolar.

För att domar ska vara konsekventa och transparenta fastställer ett oberoende organ (*Sentencing Council*) riktlinjer för dem. Domstolarna granskas bland annat av *Judicial Conduct Investigations Office* vars syfte är att se till att alla domar är rättvisa och ändamålsenliga. Medborgare som

misstänker att en dom är felaktig kan vända sig till det oberoende *Criminal Case Review Commission*.

Godtyckliga arresteringar är förbjudet enligt lag och polisen tillåts inte förhöra en person som begärt stöd i form av advokat innan advokaten är på plats. Brittisk polis är enligt lag skyldig att rapportera dödsfall som misstänks ha skett i samband med polisvåld till *Independent Police Complaints Commission*.

Straffrihet och ansvarsutkrävande

Det finns inga uppgifter om att straffrihet skulle förekomma i Storbritannien.

III. DEMOKRATI

De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Storbritannien är en parlamentarisk demokrati där flerpartisystem tillämpas. Det brittiska parlamentet består av två kammare; ett överhus *House of Lords* och ett underhus *House of Commons*. Överhuset består för tillfället av knappa 800 medlemmar av vilka 26 är brittiska ärkebiskopar och biskopar, 89 adliga personer som ärvt sin plats och resterande är medlemmar som har valts på livstid av en oberoende kommitté, utsedd av regeringen. Cirka 25 procent av överhusets medlemmar är kvinnor. Medlemmarna väljs inte direkt av folket och har begränsad makt i beslutsfattandet. Till underhuset väljs vart femte år 650 ledamöter, med enkel majoritet i de 650 enmansvalkretsar som Storbritannien är uppdelat i. Efter parlamentsvalet i juni 2017 valdes 208 kvinnor in i underhuset, vilket motsvarar 32 procent av ledamöterna. Parlamentets uppgift är att diskutera för landet avgörande samhällsfrågor, lagstifta, kontrollera och godkänna regeringens budgetförslag samt granska regeringens arbete. De två husen är oberoende av varandra och syftar till att komplettera varandra.

I parlamentsvalet i juni 2017 röstade 68,8 procent av samtliga röstberättigade och skillnaden mellan andelen män och kvinnor som röstade var marginell. Valdeltagandet ökade från föregående val i hela Storbritannien förutom i Skottland där deltagandet gick ner med 4,6

procentenheter Det senaste parlamentsvalet var enligt den oberoende brittiska valkommissionen öppet och rättvist.

Valet resulterade i att nio brittiska partier finns representerade i underhuset. Det parti som får flest representanter i underhuset får i uppgift att bilda regering. I valet 2017 fick inget parti en majoritet av platserna i underhuset. Det konservativa partiet (*Conservatives*) vann flest platser med 42,3 procent av rösterna och bildade regering med stöd av det nordirländska unionistpartiet DUP. Av 26 ministrar i regeringen är sex kvinnor, vilket motsvarar 26 procent.

Skottland, Nordirland och Wales utövar i olika mån självstyre och makten över de regionala befogenheterna utgår från respektive parlament eller folkförsamling. Det skotska parlamentet leds för närvarande av SNP och den walesiska folkförsamlingen av Labour. Den nordirländska folkförsamlingen upplöstes i januari 2017 efter en djupgående konflikt mellan DUP och Sinn Fein och har sedan dess varit överksam.

Det civila samhällets utrymme

Frivilligorganisationer och icke-statliga organisationer får verka fritt i Storbritannien. Storbritannien har en lång historia av frivillig verksamhet i princip i alla samhällssektorer och det finns över 200 000 välgörenhetsorganisationer registrerade bara i England och Wales. Det uppskattas finnas över 400 000 i hela Storbritannien.

Med stöd i *Terrorism Act* (2000) kan inrikesministern förbjuda en organisation utifrån ett antal kriterier, bland annat förberedelse för eller uppmuntran till terrorism. *Freedom House* och FN:s kommitté för mänskliga rättigheter har kritiserat regeringen för en alltför vid definition av terrorism och Storbritannien har tidigare uppmanats att reformera sina antiterrorismlagar.

Till följd av terroristattacker i London och Manchester under 2017 uppdaterade Storbritannien sin strategi för bekämpandet av terrorism. Den nya strategin lägger större vikt på förebyggande åtgärder och att ingripa i ett tidigt skede. Ny lagstiftning för bekämpandet av terrorism lades fram i parlamentet den 6 juni 2018. Den nya lagstiftningen är avsedd

att svara bättre mot hot i ett digitaliserat samhälle och motverka radikaliserings tidigt.

Den föreslagna lagstiftningen har kritiserats av människorättsorganisationer för att vara alltför långtgående, bland annat då det skulle bli olagligt att titta på terroristrelaterat material online även utan bevisat syfte att utföra en terroristattacker. Människorättsorganisationer varnar för att den föreslagna lagstiftningen på så vis riskerar att kriminalisera inte bara handlingar utan även tankar.

I Storbritannien respekteras rätten till kollektiva förhandlingar genom fackförbund och strejker. I och med *The Trade Union Act* (2016) introducerades nya kriterier för den lagligt skyddade strejkrätten, vilket har kritiserats av människorättsorganisationer och fackförbund.

IV. MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Tortyr, förnedrande bestraffning och omotiverade frihetsberövanden av misstänkta är enligt lag förbjudet i Storbritannien. Det brittiska parlamentsutskottet *Intelligence and Security Committee* (ISC) har i uppgift att granska brittiska underrättelsemyndigheter, bland annat för att undersöka påstådd brittisk inblandning i tortyr av individer i operationer för att bekämpa terrorism utomlands. FN:s kommitté för mänskliga rättigheter har välkomnat att det genom ISC finns en mekanism för att granska eventuella övergrepp.

Brittiska fängelser anses enligt människorättsorganisationer i allmänhet följa internationella riktlinjer. Europadomstolen har dock flertalet gånger konstaterat att avsaknaden av rösträtt för intagna bryter mot internets mänskliga rättigheter. Någon förändring i lagstiftningen har dock inte skett. Antalet självmord i brittiska fängelser har ökat de senaste åren och under 2016–2017 uppgick antalet utredda självmord till 115, vilket motsvarar en ökning om 50 procent under de senaste två åren.

Människohandel uppges förekomma i liknande utsträckning som i övriga Västeuropa. Mellan april och juni 2018 rapporterades 1 658 fall av misstänkt människohandel till nationella brottsmyndigheten NCA. Den

brittiska regeringen uppger att kampen mot människohandel och så kallat modernt slaveri är en prioriterad fråga. År 2015 antogs lagstiftning mot modernt slaveri, med skärpta straff och mer lättillgänglig hjälp för utsatta.

Dödsstraff

Dödstraff existerar inte i Storbritannien.

Rätten till frihet och personlig säkerhet

Brittiska medborgare har rätt att fritt resa, välja arbete, bostadsort och institutioner för vidareutbildning i landet.

I och med bland annat *Counter-Terrorism and Security Act* (2015) har brittiska myndigheter relativt omfattande befogenheter att övervaka och kontrollera individer misstänkta för terrorism. Rättsvårdande myndigheter får tvångsförflytta och konfiskera resehandlingar av individer som misstänks planera terrordåd utomlands. Polisen har rätt att anhålla misstänkta terrorister i fjorton dagar utan att de häktas. Medborgare som planerat terrordåd utomlands kan förhindras att komma tillbaka till Storbritannien i upp till två år.

Investigatory Powers Act, som antogs 2016, gör det möjligt för Storbritanniens polis-, övervaknings- och underrättelsemyndigheter att samla information om privatpersoner, bland annat från internet- och telefonföretag i syfte att avvärja hot.

Yttrande-, press- och informationsfrihet, inklusive på internet

Yttrandefrihet råder. Trakasserier på grund av hudfärg, nationalitet, etniskt ursprung, religion eller sexuell läggning är förbjudet och kan leda till fängelse och/eller böter. Pressfriheten är lagstadgad i Storbritannien. Det finns dock lagar som med grund i kampen mot terrorism tillåts begränsa pressfriheten.

Reportrar utan gränser anser att situationen avseende pressfrihet i Storbritannien är en av de sämre i Västeuropa. Landets ranking på organisationens pressfrihetsindex har försämrats åtta år i rad – Storbritannien rankades på plats 19 av 178 år 2010 men på plats 40 av 180

år 2018. En anledning till detta uppges vara att *Investigatory Powers Act* inte ger tillräckligt skydd till visselblåsare, journalister och deras källor.

Den brittiska tidningsbranschen regleras och granskas genom det oberoende organet *Independent Press Standards Organisation*. Våld mot journalister är sällsynt men trakasserier och hot har förekommit.

Brittiska medborgare har obegränsad tillgång till internet och det uppskattas att cirka 92 procent av den brittiska befolkningen använder sig av internet. Upp- och nedladdning av viss media är olagligt, exempelvis om den innehåller sexuellt utnyttjande av barn, eller manar till hat på grund av etnicitet.

Rätten till mötes- och föreningsfrihet

I Storbritannien råder mötes- och föreningsfrihet. Mötes- och föreningsfriheten kan inskränkas om regeringen genom inrikesministern anser att det handlar om en terroristorganisation. Regeringen anses av människorättsorganisationer överlag respektera rätten att organisera sig och mötas.

Religions- och övertygelsefrihet

Religions- och trosfrihet är skyddade enligt brittisk lag.

De flesta brittiska medborgare är kristna medlemmar av de offentliga trossamfundet *Church of England* eller *Church of Scotland* men flera andra religioner förekommer i landet. Storbritannien har en lång historia av religiös mångfald.

Antalet anmälningar om hatbrott på religiösa grunder ökade med 40 procent från 2016–2017 till 2017–2018. Majoriteten av dessa riktades mot muslimer. Den kraftiga ökningen förklaras enligt inrikesdepartementet till viss del av högre anmälningsbenägenhet och bättre brottsregistrering.

V. EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

Rätten till arbete, rättvisa arbetsvillkor och relaterade frågor

Storbritannien har ratificerat ILO:s åtta kärnkonventioner om förbud mot tvångs- och barnarbete, icke-diskriminering i arbetslivet och föreningsfrihet och förhandlingsrätt.

Arbetslösheten i Storbritannien är låg och skiljer sig marginellt åt mellan de fyra nationerna. Lägst arbetslöshet i juni 2018 hade Nordirland, med 3,3 procent, och högst hade Wales, med 4,4 procent.

Sysselsättningsgraden var dock lägst på Nordirland, med 69,7 procent, och högst i England, med 76 procent. Totalt arbetade cirka 75 procent av Storbritanniens befolkning under perioden februari-april 2018. Bland män var siffran 80 procent och bland kvinnor 71,3 procent. Det är den högsta andelen kvinnor i arbete sedan mätningarna startade 1971. Detta förklaras delvis av förändringar i pensionsåldern och att färre kvinnor i åldern 60–65 nu går i pension.

I Storbritannien finns ett system av minimilöner där den lägsta tillåtna timlönen är lärlingslönen om minst 3,70 pund per timme. Minimilöner per timme för andra tjänster ligger mellan 4,20 och 7,83 pund beroende på arbetstagarens ålder.

Enligt regeringens anvisningar till arbetsgivare, vilka bygger på det EU-rättsliga arbetstidsdirektivet, får personer under 18 år arbeta högst 40 timmar i veckan och personer över 18 år högst 48 timmar i veckan. Arbetsgivare får be arbetstagare att arbeta mer än 48 timmar per vecka och vuxna anställda har, med undantag för vissa yrken, rätt att acceptera detta. Fackliga organisationer har kritiserat den ökande förekomsten av nolltimmarskontrakt då dessa skapar osäkra arbetsförhållanden, framförallt för yngre personer.

Arbetstagare har efter tre karensdagar rätt till sjukersättning (*Statutory Sick Pay*) i upp till 28 veckor, med 92 pund per vecka. Arbetssökande kan, om de möter vissa kriterier, ha rätt till bidrag om 58 alternativt 73 pund i veckan.

Den oförklarade löneskillnaden mellan kvinnor och män i arbetslivet uppges i nationella statistikbyråns rapport från januari 2018 vara 5,8 procent. Den totala löneskillnaden uppges ha minskat från 10,5 procent 2011 till 9,1 procent 2017.

Andelen kvinnor på ledande positioner i näringslivet uppges vara den högsta någonsin och cirka 25 procent av personerna i de 350 största företagens styrelser är kvinnor. Tio styrelser i denna grupp består enbart av män.

Rätten till bästa uppnåeliga fysiska och mentala hälsa

Storbritanniens offentliga hälsovårdssystem, *National Health Service*, erbjuder fri sjukvård till alla legalt bosatta i Storbritannien. Hälsovårdssystemet är väl utbyggt och av god kvalitet. De senaste åren har emellertid kritiken vuxit mot underfinansiering och bristande förmåga att möta ökande krav från en allt större befolkning.

I Storbritannien råder låg barn- och mödradödlighet. Enligt Världshälsoorganisationens senaste uppgifter 2015 dör nio av 100 000 mödrar i barnsäng och två av 1 000 barn dör som nyfödda. Förväntad livslängd är 79 år för män och 83 år för kvinnor. Studier har visat på bestående skillnader i livslängd mellan personer i de fattigare norra regionerna i England och personer i de rikare regionerna i söder.

Abort är lagligt i England, Skottland och Wales och regleras genom 1967 års tillägg till den grundläggande lagstiftningen från 1861. Enligt tillägget kan kvinnor tillåtas genomgå en abort om två läkare intygar att en fullgångna graviditet skulle skada kvinnans fysiska eller psykiska välbefinnande. I praktiken kan aborträtten dock jämföras med fri abort. I Nordirland är aborträtten kraftigt begränsad och tillåts endast om moderns liv eller hälsa är i allvarig fara.

Självordsfrekvensen i Storbritannien sjönk med 3,6 procent från 2015 till 2016, vilket är den största nedgången på 20 år. År 2016 motsvarar detta 10,4 självmord per 100 000 invånare, enligt *Office for National Statistics*.

Rätten till utbildning

Barn i åldrarna tre-fyra år har rätt till 15 timmars kostnadsfri barnomsorg under 38 veckor per år. Utbildning är obligatorisk och kostnadsfri för barn mellan 5–16 år (4–16 år i Nordirland). Under dessa elva år går barnen igenom tre av fem steg i brittisk utbildning, motsvarande de svenska låg-, mellan- och högstadium. Skoluniform är obligatoriskt och bekostas av föräldrarna. Från årskurs tre bekostas även skolmaten av föräldrarna. En familj som inte har råd med skolmat eller skoluniform kan ansöka om finansiell hjälp från lokala myndigheter.

Beroende på ålder, ämnesområde och personliga omständigheter kan kurser på motsvarande gymnasienivå antingen vara gratis eller avgiftsbelagda. Högskolor och universitet tillåts utkräva terminsavgifter om högst 9 000 pund per student och år. Nordirland och Skottland har egna regler för avgifterna; universitet i Nordirland får utkräva max 3 025 pund per år av personer bosatta i Nordirland medan högre utbildning i Skottland är gratis för personer bosatta i Skottland. Det finns också olika system för studiestöd och studielån i de fyra brittiska nationerna.

Läskunnigheten är enligt Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) nästintill 100 procent. Den fristående organisationen *National Literacy Trust* menar emellertid att cirka 15 procent av den vuxna befolkningen har begränsad läskunnighet och exempelvis svårt att tillgodogöra sig tidningsartiklar i okända eller komplicerade ämnen.

Cirka tolv procent av unga vuxna uppges ha en oavslutad grundskoleutbildning.

Sex- och samlevnadsundervisning är enligt den nationella läroplanen obligatorisk i den kommunala skolan från elva års ålder. Föräldrar kan emellertid välja bort de delar av undervisningen som inte inkluderas i naturvetenskap. Friskolor inte är bundna till den nationella läroplanen och de kan därför välja om och hur de undervisar om sex- och samlevnad.

Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard och social trygghet

Storbritannien uppnår i huvudsak mycket god genomsnittlig levnadsstandard och rankades 2017 på plats 14 bland världens länder i UNDP:s index för mänskliga utveckling. I England finns en noterbar

skillnad i inkomst och välstånd mellan de fattigare nordligare delarna av landet och det rikare delarna i syd. Skottland placerar sig jämförelsevis högt vad gäller levnadsstandard och social trygghet medan Nordirland är mer jämbördig med de nordliga engelska regionerna.

Brittiska hushåll drabbades hårt av finanskrisen 2008 och har ännu inte återhämtat sig till tidigare nivåer. Medianlönen för 20- och 30-åringar låg 2017 fem respektive sju procent lägre än lönerna 2008. För personer över 60 år var skillnaden endast en procent lägre än 2008. Tack vare en snabbt sjunkande arbetslöshet har hushållens genomsnittliga inkomst trots detta ökat med sex procent sedan 2008.

År 2016–2017 var landets Gini-koefficient, som anger förmögenhetsskillnader i landet, 0,35 före det att bostadskostnad betalats. Då bostadskostnad betalats ökade ojämlikheten och skillnaden uppgick till 0,38. Siffrorna visar att Storbritanniens inkomstfördelning är en av de mest ojämlika i Europa och att de höga bostadskostnaderna påverkar ojämlikheten ytterligare.

Enligt OECD:s definition räknades 11,1 procent av Storbritanniens befolkning 2016 som fattig. Människorättsorganisationer menar emellertid att cirka en tredjedel av barnen i Storbritannien lever i relativ fattigdom med lägre levnadsstandard än den förväntade i sina respektive samhällen.

VI. RÄTTEN ATT INTE UTSÄTTAS FÖR DISKRIMINERING

Kvinnors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna

Equality Act från 2010 skyddar från alla typer av diskriminering baserad på kön, etnicitet och sexuell läggning. *Government Equalities Office* driver och samordnar ett aktivt jämställdhetsarbete och alla offentliga organ måste arbeta aktivt med jämlikhetsfrågor i sitt dagliga arbete.

Kvotering är lagligt för att öka den kvinnliga representationen i politiken och Labourpartiet använde sig av så kallad ”*all women shortlists*” i de senaste valen, vilket innebar att endast kvinnor fick ställa upp i vissa valkretsar.

Det finns lagstiftning mot våldtäkt och sexuella trakasserier. Cirka 29 procent av alla brittiska kvinnor uppger att någon gång ha blivit utsatta för sexuellt eller fysiskt våld. År 2015 antogs i England och Wales en ny lag för att skydda utsatta personer från olika former av psykiskt och emotionellt kränkande beteende och misshandel i hemmet, inklusive genom sociala medier. Kvinnor som är ekonomiskt beroende av sina förövare har möjligt att få rättegångskostnader betalda av staten som också tillhandahåller stöd och skydd av kvinnor som blivit utsatta för våld eller våldtäkt. År 2016 antog skotska parlamentet en lag för att förbättra rättsväsendets hantering av anmälningar om olika typer av våld i hemmet. Även misstänkta brott begångna i andra delar av Storbritannien kan tas till skotsk domstol för prövning.

Lagen om allvarliga brott, *Serious Crimes Act* (2015) infördes i syfte att förbättra regleringen på flera områden, däribland kvinnlig könsstympning (som dock har varit olagligt sedan 1985). Könsstympning av brittisk medborgare är olagligt, oavsett var handlingen utförs. Det är även olagligt att föra en brittisk medborgare utomlands i syfte att könsstympa denne. Under *Serious Crimes Act* blev bland annat läkare, lärare och socialarbetare skyldiga att rapportera misstänkta fall av kvinnlig könsstympning på flickor yngre än 18 år till polisen. Den 30 juni 2018 hade ingen blivit fälld för könsstympning i Storbritannien.

Storbritannien placerade sig på plats 16 i FN:s Gender Development Index 2016.

Barnets rättigheter

Storbritannien ratificerade barnkonventionen 1991 men har inte inkorporerat den i nationell lag. Enligt FN:s barnrättskommitté finns fortfarande brister i Storbritannien på områden som kroppslig bestraffning, diskriminering och utbildning. Det finns lagstiftning som förbjuder barnaga i skolväsendet men ingen lag som skyddar barnen mot aga i hemmet. Av samtliga personer i åldrarna 16–59 år uppskattas 18,9 procent ha utsatts för missförhållanden i sin barndom.

Den sexuella myndighetsåldern i Storbritannien är 16 år. Sexuellt utnyttjande av barn kan leda till livstids fängelse och förövare måste meddela polisen varje gång de reser utanför landet och byter namn eller

adress. Den lägsta åldern för giftermål är 16 år även om det skiljer något mellan Storbritanniens olika delar. England och Wales tillåter giftermål mellan ungdomar yngre än 18 år, med tillstånd från förmyndare, medan skotska ungdomar i åldrarna 16–18 år själva kan besluta att gifta sig. För att bekämpa tvångsäktenskap har regeringen inrättat en *Forced Marriage Unit* som ger råd och stöd till offer och informerar om ämnet på skolor. FN:s barnrättskommitté har uppmanat Storbritannien att höja den lägsta åldern för giftermål till 18 år i alla delar av landet.

Storbritannien rekryterar fortfarande (på frivillig basis) personer som är 16 år till militären. Enligt människorättsorganisationer riskerar brittiska ungdomar som tjänstgör från 16 års ålder sämre tillgång till utbildning, framtida mentala hälsoproblem och framtida arbetslöshet.

Straffbarhetsåldern varierar mellan de fyra brittiska nationerna. Den engelska, nordirländska och walesiska åldern för straffbarhet är tio år. För barn upp till 18 års ålder hanteras fallen av särskilda ungdomsdomstolar. Från och med 18 års ålder hanteras de enligt lag som vuxna men avtjänar eventuella straff på särskilda fängelser för individer mellan åldrarna 18 och 25 år. Den skotska straffåldern är åtta år. Barn som begår brott mellan åtta och tolv års ålder hänvisas till socialtjänsten eller till ett *Children's Hearing System*, där barnet ges hjälp och stöd i skyddande syfte. Då barnet har fyllt tolv kan det bli föremål för åtal om brottet är grovt men upp till 16 års ålder skickas de allra flesta fall till en *Children's Reporter* som bedömer hur allvarligt brottet är.

Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

The Race Relations Act antogs 1976 och förbjuder diskriminering på grund av etnicitet på arbetsmarknaden, i tjänstesektorn, bostadssektorn och utbildningsväsendet. Lagen skyddar även människor från etnisk diskriminering om de skulle bli utsatta för offentligt maktutövande av till exempel polis. *Equality Act* sammanför ett flertal lagar, däribland *Race Relations Act*, som reglerar diskriminering i det brittiska rättssystemet.

I sin sammanfattande rapport 2016 kritiserade FN:s kommitté för eliminering av rasdiskriminering Storbritannien för att ännu inte ha omsatt konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering i

nationell lag. Det konstaterades också att Nordirland ännu inte har antagit *Equality Act* och att Nordirland står utanför den övergripande brittiska lagstiftningen mot diskriminering på grund av etnicitet. I tidigare nämnda rapport uttryckte FN:s kommitté för eliminering av rasdiskriminering oro för att stora delar av kampanjerna inför folkomröstningen om EU-medlemskapet innehöll främlings- och invandringsfientliga uttalanden som ofta stod oemotsagda.

För att bekämpa diskriminering på grund av etnicitet har regeringen antagit en plan för att bekämpa hatbrott i England och Wales, *Action Against Hate*. En liknande strategi finns i Nordirland, *The Racial Equality Strategy*, och i Skottland, *Scotland's National Action Plan for Human Rights*.

Anmälningarna om hatbrott har ökat på flera håll de senaste åren med toppar efter EU-omröstningen samt terroristattacker under 2017. Enligt inrikesdepartementet ökade hatbrotten med 17 procent mellan 2016–2017 och 2017–2018. Totalt anmäldes över 94 000 hatbrott i England och Wales under 2017–2018. Den största andelen anmälda hatbrott, 76 procent, var rasistiskt motiverade.

Mångfalden i det brittiska parlamentet är högre än någonsin, men relativt låg jämfört med befolkningen i stort. Andelen ledamöter i underhuset med etnisk minoritetsbakgrund ökade efter valen 2017 till 8 procent jämfört med 6,6 procent dessförinnan. Detta ska jämföras med andelen i den brittiska befolkningen som uppskattas till 13 procent.

Hbtq-personers åtnjutande av mänskliga rättigheter

Enligt brittiska lagar är diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet förbjudet.

Samkönade äktenskap blev lagliga i England och Wales 2013 och i Skottland 2014. Religiösa organisationer har fortfarande rätt att neka att viga samkönade par. Den nordirländska folkförsamlingen har ännu inte röstat om ett liggande förslag om samkönade äktenskap. Om en av giftermålets parter byter kön kräver *Same Sex Couples Act*, som reglerar samkönade äktenskap i Storbritannien, att den andra parten samtycker till att äktenskapet fortlöper.

Anmälningar om hatbrott mot transpersoner har under de senaste åren ökat markant. Enligt inrikesdepartementet anmäldes under 2017–2018 över 13 000 hatbrott mot hbtq-personer. Inrikesdepartementet förklarar ökningen främst på grund av högre anmälningsbenägenhet och bättre brottsregistrering.

Flyktingars och migranternas rättigheter

I England, Nordirland, Skottland och Wales tillåts personer att söka flyktingstatus och asyl. Enligt UNHCR sökte cirka 27 000 personer asyl i Storbritannien mellan juli 2017 och juni 2018. Vid slutet av 2017 fanns cirka 122 000 flyktingar i landet, varav cirka 40 000 hade pågående asylärenden. Jämfört med många andra länder i EU tar Storbritannien emot relativt få flyktingar per capita.

Den brittiska skolan är tillgänglig för alla barn, inklusive flyktingar och asylsökande, i åldern 5–16 år. Flyktingar och asylsökande har normalt sett inte rätt att arbeta förrän de fått rätt att stanna i landet.

Primärvård är tillgänglig för flyktingar och asylsökande medan sekundärvård kräver legal uppehållsrätt i landet.

Storbritannien är den enda staten i Europa som inte har en maxgräns för hur länge myndigheterna får kvarhålla migranter utan ett asylbeslut.

År 2018 bad premiärminister May offentligt om ursäkt för hanteringen av den så kallade Windrush-generationen; ett antal migranter från samväldesländer, särskilt i Västindien, som anlände till Storbritannien mellan 1948 och 1971. Migranterna gavs automatiskt permanent uppehållstillstånd, men registrerades inte och fick inga dokument. Sedan dess har skärpningar i migrationspolitiken (bland annat åren 1973 och 2012) skapat problem för dessa personer som inte kunnat bevisa sin rätt att vistas i landet. Många har förnekats politiska och sociala rättigheter i Storbritannien och vissa har deporterats.

Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Enligt brittisk lag är det olagligt att diskriminera medborgare på grund av intellektuella, psykiska, fysiska och sensoriska funktionsnedsättningar inom sektorer som utbildning, sysselsättning, transport, tillgång till

hälsovård och andra offentliga tjänster. Under perioden januari-mars 2018 var 9,1 procent av personer i arbetsför ålder med funktionsnedsättning arbetslösa – en större andel än befolkningen i allmänhet.

I sin sammanfattande rapport 2017 kritiserade FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning Storbritannien på ett flertal punkter. Bland annat framfördes kritik mot att Storbritannien inte inkommererat FN:s konvention för rättigheter för personer med funktionsnedsättning i samtliga policyområden. Kritiken riktade sig även mot en ojämn implementering av existerande policyer i Storbritanniens olika nationer. Landet uppmanades att genomföra en bred översyn över lagstiftning och policyer för att försäkra sig om att denna respekterar konventionens första artikel om personer med funktionsnedsättnings åtnjutande av de mänskliga rättigheterna.

Under de senaste åren har en markant ökning i anmälningar om brott mot personer med funktionsnedsättningar noterats. År 2017–2018 gjordes över 7 000 anmälningar. I likhet med anmälningarna om övriga hatbrott uppger inrikesdepartementet att ökningen främst skett till följd av högre anmälningsbenägenhet och bättre brottsregistrering.

VII. Exempel på svenskt och internationellt arbete rörande mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Storbritannien

Sverige bedriver för närvarande inga dialoger om mänskliga rättigheter med Storbritannien och inga särskilda insatser på området förekommer. Storbritannien samarbetar dock löpande med FN-organ, EU-institutioner och internationella organisationer för att förbättra situationen för mänskliga rättigheter i landet.

Oberoende organisationer för mänskliga rättigheter som *Amnesty International*, *Freedom House* och *Human Rights Watch* har en stark ställning i landet och riktar stundtals stark kritik mot regeringen. För att hjälpa regeringen i dess arbete för mänskliga rättigheter finns *Human Rights Advisory Group*, bestående av medlemmar från olika internationella organisationer och akademiska institutioner med erfarenhet av arbete med mänskliga rättigheter. Gruppen, som leds av Storbritanniens

utrikesminister, informerar om utmaningar för de mänskliga rättigheterna och ger Utrikesdepartementet råd i utformningen av dess politik.

FN:s senaste UPR-granskning av Storbritannien ägde rum 2017. Sverige framförde två rekommendationer. 1) Storbritannien bör se till att lagar om tillgång till abort på Nordirland överensstämmer med internationell lagstiftning om mänskliga rättigheter genom att avkriminalisera abort och garantera tillgång till abort i fall av allvarliga fosteravvikelse och när graviditeten är ett resultat av våldtäkt eller incest. 2) Storbritannien bör förbjuda kroppslig bestraffning av barn för att garantera skydd och frihet från våld för alla barn. Båda rekommendationerna noterades.

VIII. Ratificering av centrala konventioner om mänskliga rättigheter

Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, *International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)* ratificerades år 1976. Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt och det fakultativa protokollet om avskaffandet av dödsstraffet ratificerades år 1976 respektive år 1999.

Internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR)* ratificerades år 1976. Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt har inte undertecknats.

Internationella konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering, *International Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination (ICERD)* ratificerades år 1969.

Konventionen om avskaffandet av alla former av diskriminering mot kvinnor, *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW)* ratificerades år 1986. Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt ratificerades år 2004.

Konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, *Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT)* ratificerades år 1988. Det fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr ratificerades år 2003.

Konventionen om barnets rättigheter, *Convention on the Rights of the Child (CRC)* ratificerades år 1991. Det tillhörande protokollet om barns indragning i väpnade konflikter ratificerades år 2003. Det tillhörande protokollet om handel med barn, barnprostitution och barnpornografi ratificerades år 2009.

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, *Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)* ratificerades år 2009.

Internationella konventionen till skydd för alla människor mot påtvingade försvinnanden, *International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearances (ICED)* har inte undertecknats.

1951 års konvention angående flyktingars rättsliga ställning, *Convention Relating to the Status of Refugees (Refugee Convention)* ratificerades år 1954. Det tillhörande protokollet ratificerades år 1968.

Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen, *Rome Statute of the International Criminal Court (ICC)* ratificerades år 2001.

Regionala instrument

Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, *The Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (ECHR)* ratificerades år 1951.

Ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter, *Framework Convention for the protection of National Minorities*, ratificerades år 1998.

Europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk, *European Charter for Regional or Minority Languages*, ratificerades år 2001.

Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (Istanbulkonventionen), *Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence*, har inte ratificerats.